

UNGE UDEN UDDANNELSE 6. oktober 2021

Psykisk sygdom og dårlige karakterer spænder ben for unges uddannelse

ANALYSE

Udarbejdet af

Mie Dalskov Pihl
*Chefanalytiker og
projektchef*

Rasmus Salmon
Stud.polit.

Unge, der vokser op med mange negative baggrundsforhold i bagagen, har markant dårligere chancer for at få en uddannelse end andre unge. Det kan være forhold som dårligt psykisk helbred, svag hjemmebaggrund, dårlige karakterer fra 9. klasse eller store sociale problemer. Unge, der er vokset op med mange risikofaktorer i bagagen, har markant dårligere chancer for at få en ungdomsuddannelse end andre unge. Analysen viser, hvordan vi som samfund kan investere i, at flere unge får en uddannelse.

Kontakt

Chefanalytiker og projektchef

Mie Dalskov Pihl

📞 26 20 40 36

✉️ md@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

Hovedkonklusioner

- Dårligt mentalt helbred, ikke at have bestået afgangsprøverne, svag hjemmebaggrund og store sociale problemer er nogle af de forhold, der spænder ben for unges chancer for at have fuldført en ungdomsuddannelse som 25-årig.
- I analysen har vi kortlagt, hvilke faktorer i unges opvækst, der hhv. reducerer og øger chancerne for at få en ungdomsuddannelse. Et baggrundsforhold, der reducerer chancerne for at få en ungdomsuddannelse, er en *risikofaktor*. Et baggrundsforhold, der øger chancerne, er en *styrkefaktor*.
- Resultaterne viser, at unge med mange risikofaktorer og uden styrkefaktorer kun har omkring 30 procent chance for at få en ungdomsuddannelse. I gennemsnit er chancerne for at få en uddannelse 82 procent.
- De 25-årige, der ikke har en ungdomsuddannelse, er kendetegnet ved, at de ofte er vokset op med flere udfordringer. Kun 1 ud af 14 har hverken helbredsmæssige problemer, dårlige karakterer fra grundskolen, massive sociale udfordringer eller svag hjemmebaggrund, mere end 1 ud af 2 har ikke fået mindst 2 i dansk og matematik, og 1 ud af 5 har helbredsproblemer.

Hvad betyder noget for unges chancer for at få en ungdomsuddannelse? Er det forældrenes uddannelsesniveau, ens etniske herkomst, boligtype, størrelsen af ens karakterbog eller fritidsjobbet i den lokale Netto?

I denne analyse har vi set på hvilke faktorer, der har betydning for chancerne for at få en ungdomsuddannelse i Danmark.

Formålet med denne analyse er at pege på, hvilke håndtag vi som samfund kan justere på i forhold til at sikre, at det lykkes flere unge at få en uddannelse.

I efteråret sidste år blev der nedsat en kommission med Nina Smith som formand, der blandt andet skal se på, hvilke potentialer der er i, at vi som samfund investerer mere i at sikre at flere unge får en uddannelse.

En del af formålet med denne analyse er at pege på, hvilke faktorer vi skal tage fat på, hvis flere unge skal have en uddannelse.

Risiko- og styrkefaktorer

I dette afsnit viser vi, hvilke faktorer der isoleret set har betydning for chancerne for at få en uddannelse i Danmark. Vi ser på faktorer frem til afslutningen af folkeskolen.

I analysen ser vi konkret på 25-årige pr. 1. januar 2020, der enten er etniske danskere eller efterkommere. Vi har i analysen set bort fra indvandrere og fra de unge, der aldrig har gået i en dansk grundskole. Det har vi gjort, fordi vi gerne vil være sikre på at sige noget om unge, der har været i Danmark siden deres barndom og for at sikre, at børn med svære handicap, der ikke har gået i dansk skole, ikke indgår. ¹

For at udføre analysen har vi samlet en masse registeroplysninger om de unge og deres opvækst frem til 15-16-års alderen. Dernæst har vi undersøgt, hvilke faktorer der har betydning for at få en uddannelse, når vi ser på alle faktorer samtidig under et.

De medtagne forhold er f.eks. sociale baggrundsfaktorer såsom forældrenes uddannelse og arbejdsmarkedstilknytning, samt om der har været en social sag. Det er også de faglige og kognitive færdigheder hos den unge og en række psykiske helbredsmæssige forhold. Vi har i alt medtaget 26 baggrundsforhold om den unge.

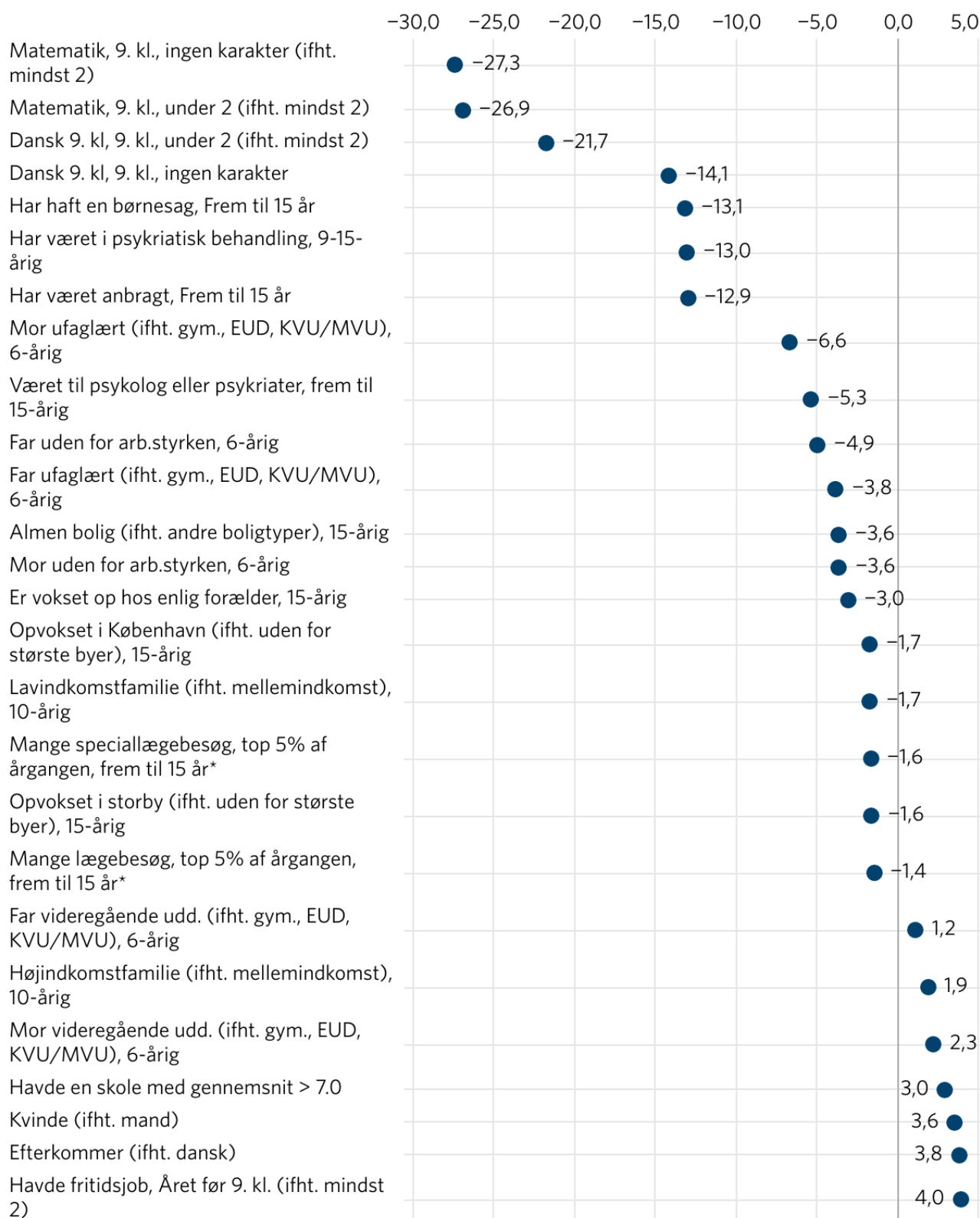
Inspirationen til de baggrundsvariable vi har brugt, har vi blandt andet fundet ud fra forskningsartikler på området. Se Boks 1.

Figur 1 viser, hvilke faktorer der har betydning for unges chancer for at få en uddannelse. Konkret har vi set på om de 25-årige har fuldført mindst en ungdomsuddannelse. Har man fuldført en videregående uddannelse, så tæller det også med.

FIGUR 1

Psykisk sygdom, dårlig skolegang og svag hjemmebaggrund giver dårlige odds for at få en uddannelse

Figuren viser størrelsen på de afledte effekter af en OLS-regression, der måler de forskellige baggrundsforholds betydning for chancerne for at have fuldført en ungdomsuddannelse som 25-årig.

Anm.: Enhed er procentpoint. *) viser at effekten ikke er signifikant på mindst 10 % niveau.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Resultaterne viser, hvordan de forskellige forhold i den unges liv påvirker chancerne for at få en uddannelse som 25-årig, når vi tager højde for alle forhold samtidigt. Hvis effekten er negativ, så er der tale om et baggrundsforhold, der reducerer chancerne for at få en ungdomsuddannelse. Det kan man kalde en risikofaktor. Hvis effekten er positiv, så er det et baggrundsforhold, der øger chancerne. Det kan man kalde en styrkefaktor.

Boks 1. Inspiration til baggrundsforhold

Inspirationen til hvilke faktorer, som vi har medtaget, har vi dels fået ud fra vores tidligere analyse fra 2013 og fra den danske forskningslitteratur på området.

Unge, der er vokset op med forældre uden job og uddannelse, har typisk dårligere uddannelseschancer, hvilket hænger sammen med et dårligere læringsmiljø i barndommen. Ligeledes er det at være tosproget også en faktor, der kan have negativ betydning for uddannelseschancerne.¹

Betydningen af at have haft en god skolegang – såvel trivselsmæssigt som færdighedsmæssigt – er noget, der ofte fremhæves i litteraturen. Dertil kommer, at der også kan være en positiv effekt af at have haft et fritidsjob ved siden af skolen. Et fritidsjob kan smitte af at klare sig godt i skolen, bl.a. fordi det øger trivslen, men at have erfaring fra arbejdsmarkedet kan også i sig selv have betydning for chancerne for at få en uddannelse efter grundskolen f.eks. for udsatte unge.²

Psykiske udfordringer hos de unge fremhæves også ofte som en af de forhold, der kan gøre det svært at for unge at lykkedes med en uddannelse.³

Fodnoter i denne boks:

¹ "Elever med svage kompetencer i sprog og læseforståelse" af Dorte Bleses, AU, 2018.

² "Life Skills Development of Teenagers through Spare-Time Job" af Rune V. Lesner, Anna Piil Damm, Preben Bertelsen and Mads Uffe Pedersen, AU, 2018

³ Rockwool-fondens forskningsenhed, "Hvad ved vi om udsatte unge", 2018.

Boks 2. Hvorfor estimation og hvordan virker det?

I analysen har vi brugt en estimationsmodel til at bestemme, hvilke faktorer, der isoleret set betyder noget for unges chancer for at have fået en ungdomsuddannelse, som 25-årig.

Hvad er en regression?

Ved en regression undersøger man sammenhængen med en afhængig variabel (f.eks. chancen for at få en uddannelse) ud fra en række baggrundsvariable. Man forsøger med andre ord at opstille en matematisk sammenhæng mellem de forskellige variable og man tager højde for den statistiske usikkerhed. Fordelen ved en regression er at man kan tage højde for flere faktorer på en gang, og se, hvordan de isoleret set påvirker den afhængige variabel (her chancen for at få en uddannelse). Man kan f.eks. se hvordan køn, forældres uddannelse og herkomst påvirker uddannelseschancerne samtidig.

Når modellen er estimeret, kan man bruge den til at forudsige værdien af den afhængige variabel, dvs. chancerne for at få en uddannelse, ud fra et givent sæt af baggrundsvariable.

OLS eller logistisk regression?

Vi har i analysen estimeret uddannelseschancerne ud fra dels en lineær sandsynlighedsmodel, dvs. en almindelig OLS med en binær afhængig variabel og ved hjælp af en logistisk regression. Fordelen ved OLS-estimationen er at de afledte effekter er lettere at fortolke end ved en logistisk regression. Omvendt får man i en logistisk regression en bedre estimering af sandsynligheden. De to typer af modeller giver ofte enslydende resultater i forhold til de afledte effekter. Begge dele er estimeret i analysen.

Hvorfor er alle baggrundsvARIABLE ikke vist i resultaterne?

Ikke alle baggrundsforhold kan ses som en variabel i regressionsmodellen. Det er fordi man måler i forhold til en referencekategori. Eksempelvis laves modellen for mænd, og så sætter man en variabel ind for det være kvinde, som så viser effekten af at være kvinde i forhold til at være mand. Man måler så at sige den relative forskel på chancerne for at få en uddannelse for unge med den givne karakteristika i forhold til andre unge.

Modellen i Figur 1 er specificeret sådan at følgende er referencekategorierne; ingen besøg hos psykolog/psykiater, ingen psykiatrisk behandling, ikke mange lægebesøg, dreng, etnisk dansk, ikke opvokset hos enlig, ikke opvokset i almen bolig, at have fået mindst 2 i dansk, at have fået mindst 2 i matematik, ikke have haft fritidsjob, være opvokset i en middelindkomstfamilie, ikke have været anbragt / haft børnesag, far med enten gymnasial udd., faglært eller KVVU/MVVU, mor med enten gymnasial udd., faglært eller KVVU/MVVU, mor i arbejdsstyrken, far i arbejdsstyrken, opvokset uden for København/Odense/Århus/Ålborg, skolen gennemsnit under 7.0.

Vi har lavet flere former for estimationer. Vi har dels estimeret ved hjælp af OLS, men vi har også lavet en logistisk regression. Man kan læse mere om estimationen i Boks 2.

Bilagstabel 1 og 2 viser resultaterne af estimationerne. I Bilagstabel 1 ses den estimerede effekt ved OLS i forhold til størrelsen på effekten og om den er signifikant. Samtidig ses også om variabelen også er signifikant i den logistiske regression. I

Psyisk sygdom, dårlig skolegang og svag hjemmebaggrund giver dårlige odds for at få en uddannelse

Figur 1 ovenfor viser de marginale effekter af de forskellige baggrundsforhold. Noget af det, der rykker mest ved chancerne for at have fuldført en ungdomsuddannelse, er, hvis man enten ikke har været til afgangsprøve i dansk eller matematik i 9. klasse, eller hvis man ikke har fået mindst 2. Det siger noget om, at de unge, der har haft en dårlig skolegang i grundskolen og ikke har fået mindst 2, har dårlige kort på hånden i forhold til at få en uddannelse.

Ligeledes reduceres chancerne for at have fået en uddannelse, hvis man har dårligt mentalt helbred i form af at have været i psykiatrisk behandling eller gået til psykolog eller psykiater. I samme dur ses, at de unge, der er vokset op i knap så ressourcerstærke hjem, også har dårligere odds. Det gælder både, hvis forældrene har været uden for arbejdsstyrken, forældrene ikke har en uddannelse udover grundskolen, eller hvis man kommer fra en lavindkomstfamilie. At være vokset op hos en enlig forælder eller i en almen bolig er også risikofaktorer, der reducerer chancerne for at få en uddannelse med 3-4 procentpoint. At være vokset op i enten København, Aarhus, Odense eller Aalborg reducerer uddannelseschancerne med et par procentpoint.

At have været anbragt eller have haft en børnesag reducerer i gennemsnit uddannelseschancerne med 13 procentpoint hver især. Her er det vigtigt at pointere, at vi her ikke måler effekten af anbringelsen eller børnesagen. I stedet er en anbringelse eller en børnesag et udtryk for store sociale problemer.

Der er også forhold, der øger uddannelseschancerne. Det at have haft et fritidsjob året før, man afslutter grundskolen, trækker i den positive retning. De unge, der har haft et fritidsjob, har alt andet lige 4 procentpoint større chancer for at få en ungdomsuddannelse. Det samme gælder, hvis man er vokset op i en ressourcerstærk familie enten med høj indkomst, eller hvor forældrene har haft en videregående uddannelse. Tilsvarende ses, at hvis man har gået på en skole, hvor gennemsnittet i dansk og matematik var større end 7, så klarer man sig også bedre end andre unge.

At være kvinde eller efterkommer øger også chancerne for at få en ungdomsuddannelse.

Pige med højindkomst akademikerforældre klarer sig godt

Nedenfor har vi lavet beregninger på chancerne for at få en uddannelse for fire forskellige typer af unge², som vi har konstrueret ud fra de forskellige baggrundsvariable.

For eksempel har en etnisk dansk pige fra en højindkomstfamilie, hvor begge forældre er akademikere – og en række andre karakteristika – næsten 99 procents chance for at få en uddannelse ud fra modellen. De andre karakteristika er, at hun er vokset op uden for de fire største byer, uden for en almen bolig, med begge sine forældre under samme tag, samtidig med, at hun har fået mindst 2 i både danske og matematik.

Er man pige, der har været i psykiatrisk behandling, og som også gik på en skole med et gennemsnit på mindst 7 opvokset med en mor med en med f.eks. en mellemlang videregående uddannelse uden for de fire store byer, så er chancen for at få en uddannelse ca. 86 procent.

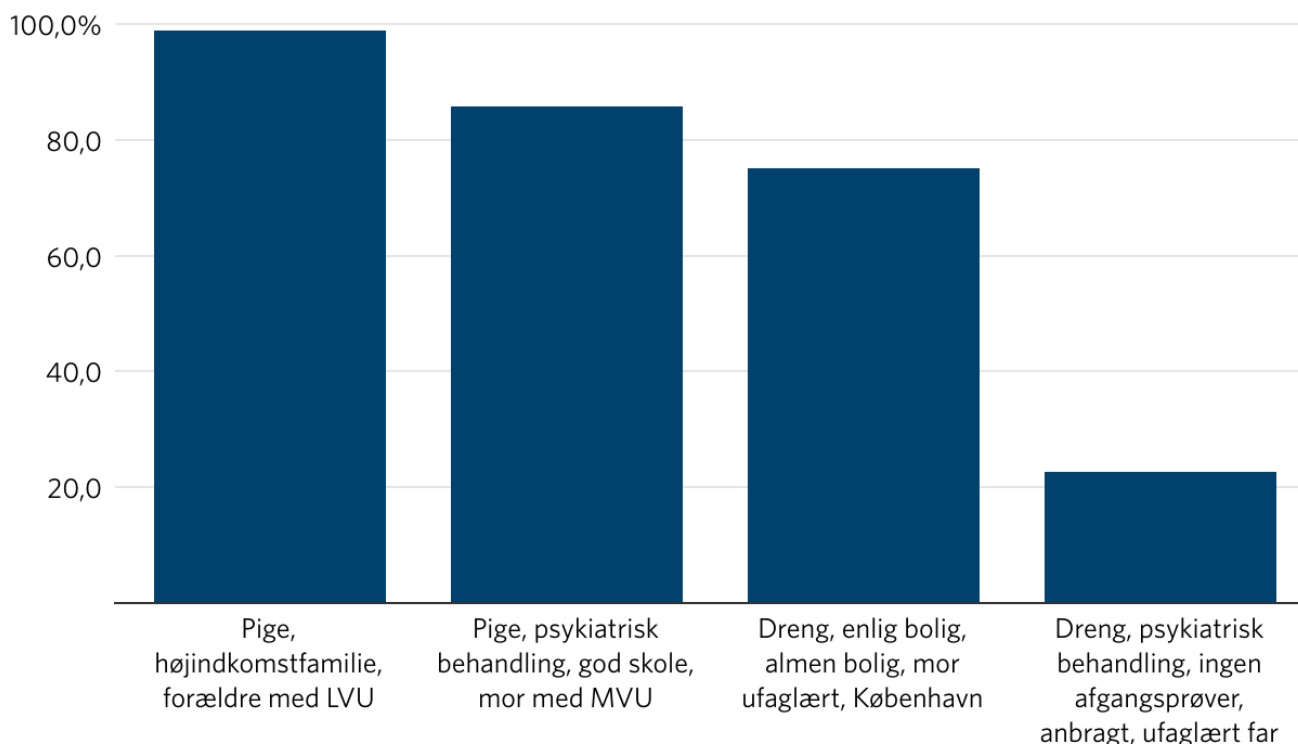
Er man dreng vokset op hos en enlig, ufaglært mor i en almen bolig i København, så har man 75 procent chance, hvis man altså også har fået mindst 2 i dansk og matematik, og man ikke har psykiske udfordringer.

Er man dreng, der har været i psykiatrisk behandling, har været anbragt og ikke har afgangsprøven i hverken dansk eller matematik, så er chancerne for at have fået en uddannelse 23 procent.

FIGUR 2

Sandsynligheden for at have mindst en ungdomsuddannelse som 25-årig

Figuren viser den estimerede sandsynlighed for unge med forskellige karakteristika.

Anm.: Figuren viser den estimerede sandsynlighed ud fra OLS-modellen i figur 1 og bilagstabel 1 for unge med forskellige karakteristika. Hvis der ikke er nævnt andet, så har den unge baggrundskarakteristika svarende til referencekategorierne. Se boks 3.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Forbehold

Når man opstiller en model som denne, hvor man forsøger at forklare, hvad der betyder noget for uddannelseschancerne ud fra en række baggrundsforhold, er der altid forbehold. Selvom vi medtager mange forhold, som kunne tænkes at forklare uddannelseschancerne, så vil der være noget, som ikke er forklaret. Selvom vi har

medtaget mange ting, så kan der være forhold, der er svære at medtage som f.eks. evner, flid, motivation. Karakterer, fritidsjob og familieforhold forsøger alt sammen at tage højde for disse ting, men det er ikke sikkert, det er tilstrækkeligt.

En model som den, vi har præsenteret her, er bedste bud på en *alt andet lige*-model, hvor man tager højde for forskellige ting på én gang. Modellen er derfor bedre end en ren deskriptiv analyse af de forskellige forhold hver for sig, da man her holder de ting, som vi har medtaget lige.

Manglende baggrundsforhold kan betyde, at de øvrige variable i modellen "suger" effekten fra de manglende variable og giver en ikke retvisende størrelse af effekten. Dette er formentlig tilfældet med anbringelser, hvor variabelen i virkeligheden måler effekten af at vokse op i en familie med sociale problemer, som berettiger til en anbringelse¹.

Fodnote i denne boks:

¹ *Hvad angår modellernes forklaringskraft så har OLS-modellen en R2 på 28,7 % og vi har benyttet de robuste standardfejl til analysen. I forhold til den logistiske model, så er AUC-målet på 0,835, hvilket fortæller at modellen har en relativ pæn evne til at forudsige korrekt.*

Forskel på piger og drenge

Som en form for følsomhedsanalyse har vi undersøgt, om der er forskel på resultaterne mellem drenge og piger. Er der nogle forhold, der betyder mere for piger end for drenge?

Figur 3 viser risiko- og styrkeforholdene for hhv. drenge og piger. For piger er det en større risikofaktor at have været i psykiatrisk behandling og ikke at have bestået dansk til afgangsprøverne. Den negative effekt af at være opvokset i København eller i en storby gælder desuden kun for drenge. Tilsvarende er det piger, der 'trækker' den positive effekt for efterkommere. Så der er faktisk lidt forskel på, hvordan de

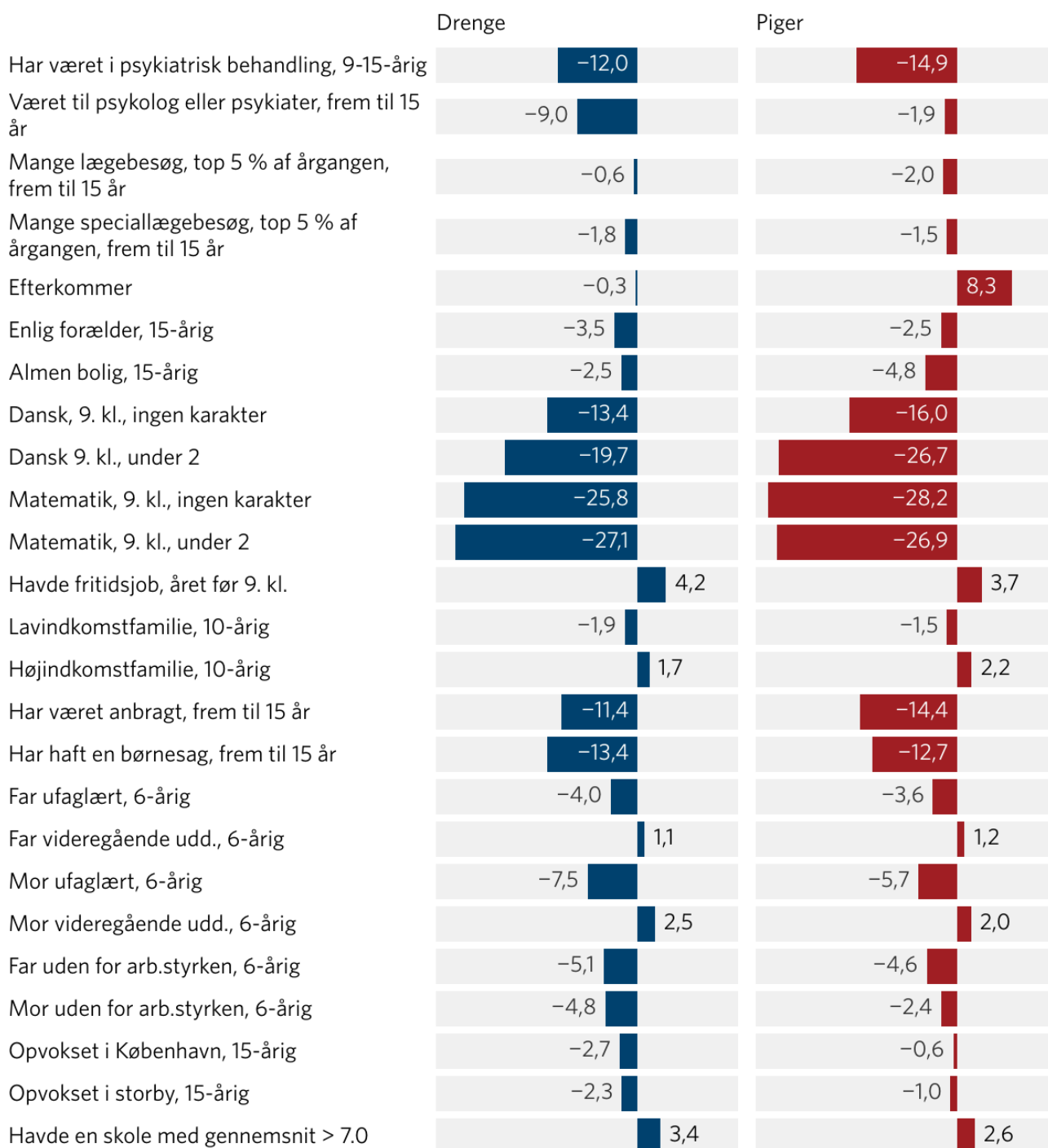
forskellige forhold påvirker drenge og piger.

FIGUR 3

Forskel i risiko- og styrkefaktorer mellem drenge og piger

Figuren viser afledte effekter af OLS-regressionen for hhv. drenge og piger.

■ Drenge ■ Piger

Anm.: Følgende faktorer er ikke signifikante på 10%-niveau for drenge: mange lægebesøg, mange speciallægebesøg, at være efterkommer, at have en far med videregående udd. Tilsvarende for piger: at have været til psykolog/psykiater, mange lægebesøg, mange speciallægebesøg, at have en far med videregående uddannelse, at bo i København/storby. R^2 på hhv. 27,7 % og 29,5%

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Des flere risikofaktorer, des dårligere odds

I dette afsnit har vi set nærmere på sammenhængen mellem antallet af risiko- og styrkefaktorer samt chancerne for at få en uddannelse.

Figur 4 viser sammenhængen mellem antallet af risiko- og styrkefaktorer og den estimerede sandsynlighed for at have fuldført en ungdomsuddannelse som 25-årig ud fra den logistiske regression.

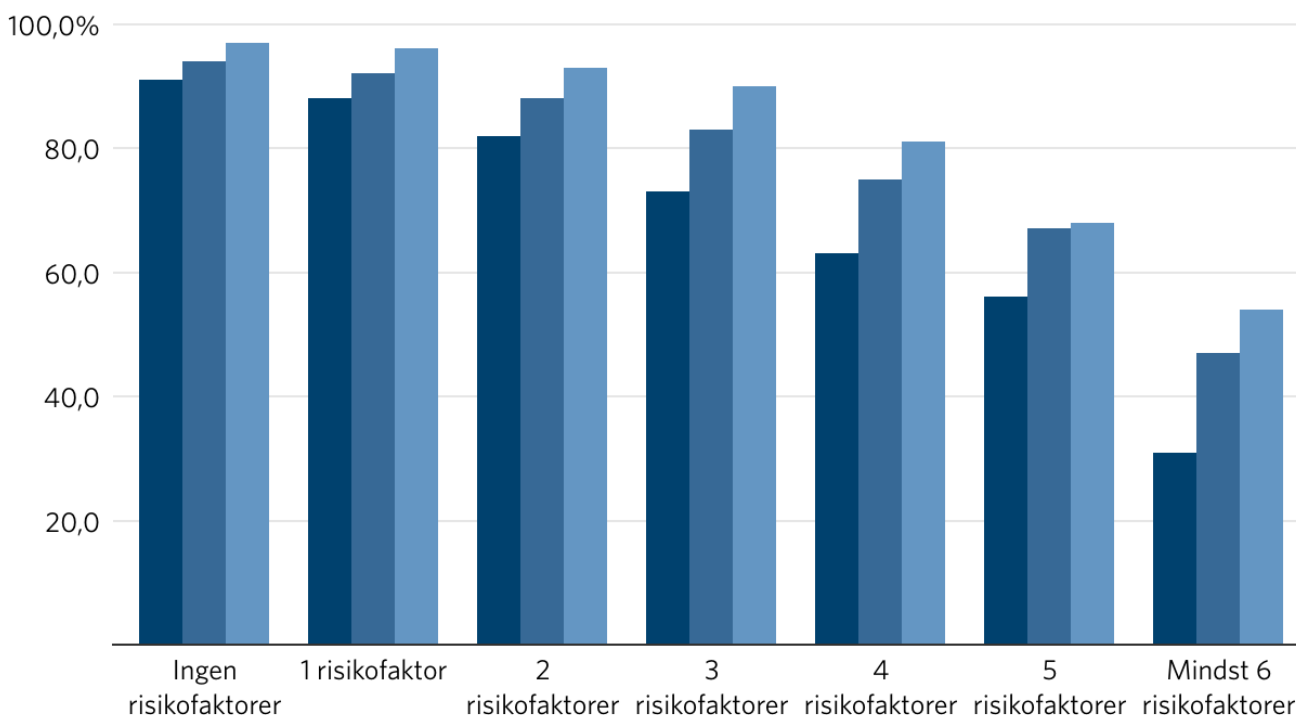
De unge, der ikke har nogen risikofaktorer, har 91 procent chance for at have fuldført mindst en ungdomsuddannelse som 25-årig (yderste mørkeblå søjle til venstre). De unge, der har mindst seks risikofaktorer og ingen styrkefaktorer, har 31 procent chance (mørkeblå søjle længst til højre). Des flere risikofaktorer og des færre styrkefaktorer, des dårligere chancer er der for at få en ungdomsuddannelse.

FIGUR 4

Des flere risikofaktorer, des dårligere uddannelseschancer

Figuren viser den estimerede sandsynlighed for at have fuldført en ungdomsuddannelse som 25-årig efter antallet af hhv. risikofaktorer og styrkefaktorer.

■ Ingen styrkefaktorer ■ 1-2 styrkefaktorer ■ 3-5 styrkefaktorer

Anm.: Uddannelseschancerne er de prædikterede værdier fra den logistiske model.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Mange 25-årige uden ungdomsuddannelse har en eller flere risikofaktorer

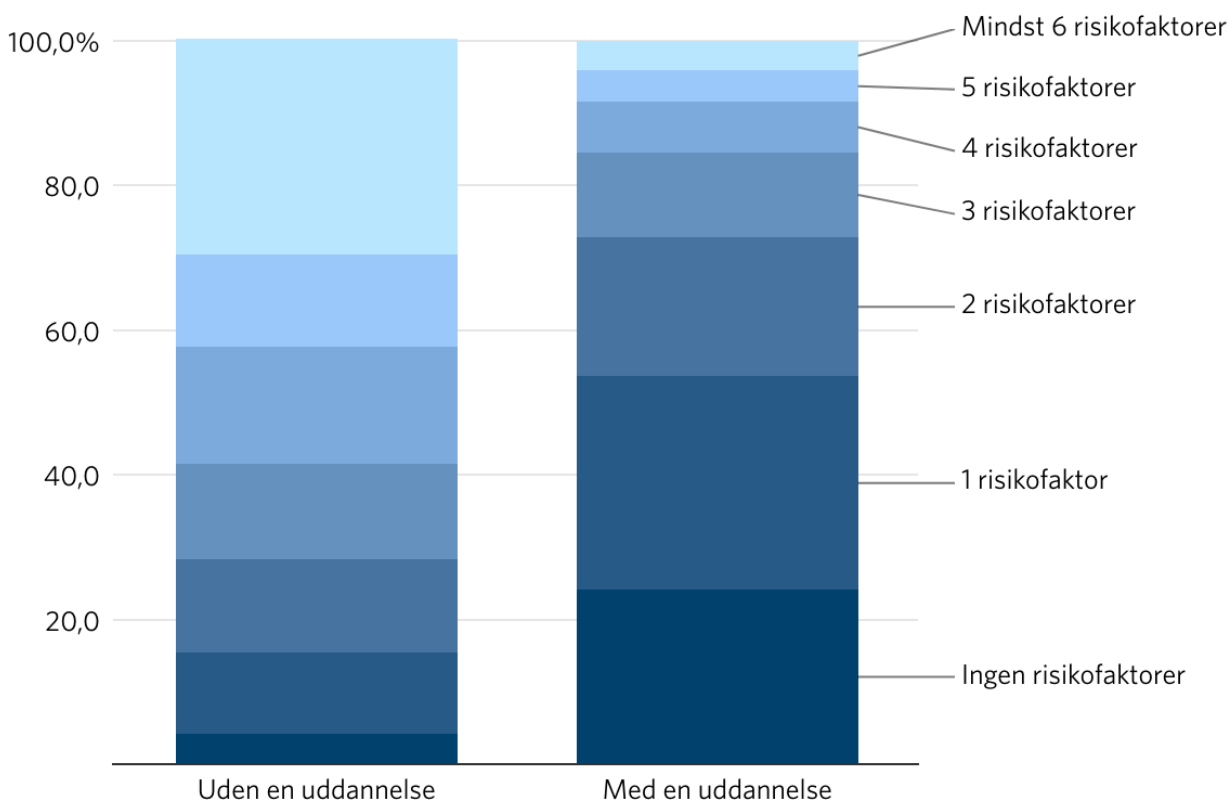
Figur 5 viser den samlede fordeling af de 25-årige, der har fuldført mindst en ungdomsuddannelse og dem, der ikke har.

Hovedparten af de 25-årige, der ikke har fået en ungdomsuddannelse, har en eller flere risikofaktorer med sig i bagagen.

FIGUR 5

25-årige fordelt på uddannelsesstatus og antal risikofaktorer

Figuren viser fordelingen af de 25-årige efter, om de har fuldført en ungdomsuddannelse kombineret med antallet af risikofaktorer.

Anm.: En risikofaktor er en faktor, der påvirker uddannelseschancerne negativt. En styrkefaktor er en faktor, der øger uddannelseschancerne.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Hvem er de unge uden en uddannelse?

Unge uden en uddannelse er i særlig grad karakteriseret ved, at mange ikke har fået mindst 2 i dansk og matematik ved afgangsprøven, og mange har haft massive sociale problemer, hvilket ses ved, at de enten har været anbragt eller haft en anden form for børnesag.

Blandt de 25-årige uden en uddannelse er der seks gange flere med dårlige karakterer³ end blandt de 25-årige med en uddannelse. Tilsvarende er der syv gange så mange med massive sociale problemer⁴ blandt de 25-årige uden en uddannelse, som blandt dem, der har fået en uddannelse. Dette ses af Figur 6.

Vi har grupperet risikofaktorerne i forskellige grupper alt efter hvad det er for en slags udfordringer f.eks. helbredsproblemer, dårlige karakterer, massive sociale problemer eller unge med svag hjemmebaggrund.

FIGUR 6

Unge uden uddannelse har ofte flere udfordringer med sig i bagagen

Figuren viser en række udvalgte karakteristika for unge hhv. med og uden en uddannelse

	Uden uddannelse	Med uddannelse
Helbredsproblemer	27,9%	13%
Dårlige karakterer	54%	8,5%
Massive sociale udfordringer	21,9%	2,8%
Svag hjemmebaggrund, enlig eller almen bolig	44%	25,9%
Svag hjemmebaggrund, lavindkomst	46,3%	26,4%
Svag hjemmebaggrund, ufaglærte mor eller far	64,7%	34,8%
Svag hjemmebaggrund, mor eller far udenfor arbejdsstyrken	28,6%	12,4%
Både dårlige karakterer og helbredsproblemer	18,4%	1,9%
Hverken problemer med helbred, dårlige karakterer, massive sociale problemer eller svag hjemmebaggrund	7,5%	35,8%
Tre ud af fire udfordringer	19,2%	2%
Fire ud af fire udfordringer	7,2%	0,4%

Anm.: Helbredsproblemer omfatter psykiatrisk behandling, besøg hos psykolog/psykiater eller mange besøg hos enten læge eller speciallæge. Dårlige karakterer omfatter enten ikke at have en karakter eller fået under 2 i enten dansk eller matematik. Massive sociale udfordringer omfatter personer, der har været anbragt eller har en børnesag. Svag baggrund omfatter at være opvokset i almen bolig, hos enlig forælder, i lavindkomstfamilie eller hvis forældrene er enten ufaglærte eller udenfor arbejdsstyrken.

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Blot 7,5 procent af de 25-årige uden en uddannelse har ikke nogen af disse fire typer af udfordringer⁵.

Det samme gælder knap 36 procent af de unge, der har fået en uddannelse. Det er næsten fem gange så mange.

Knap hver femte af de 25-årige uden en uddannelse har både dårlige karakterer og helbredsproblemer. Det er 10 gange flere end blandt de 25-årige med en uddannelse.

19 procent af de unge uden en uddannelse har mindst tre ud af de fire typer af udfordringer, mens det gælder 2 procent af de unge med en uddannelse. 7 procent af de unge uden en uddannelse har alle fire typer udfordringer på en gang. Det er der blot 0,4 procent af de unge med en uddannelse, der har.

Det betaler sig at gøre en indsats for at flere unge klarer sig godt

Det er en guldrandet investering at give en uddannelse. Den enkelte får bedre arbejdsmarkedstilknytning og bedre indkomst.⁶ At have en uddannelse med sig i bagagen bliver kun endnu mere vigtigt i årene, der kommer. AE offentliggjorde⁷ i foråret en analyse, der viser, at vi har udsigt til at mangle faglærte og personer med en kort eller mellemlang videregående uddannelse, mens der vil være overskud af ufaglærte. At være ufaglært vil dermed kun være endnu sværere i fremtiden.

Formålet med denne analyse er at pege på de investerings- og indsatsmuligheder, der er i at sikre at flere unge får en uddannelse. Hvordan kan vi sikre, at flere unge klarer sig bedre i skolen? Eller vi kan støtte mere op om de unge, der vokser op med komplekse problemer?

Når vi ser på resultaterne, så er der forhold, der er svære at gøre noget ved. Vi kan ikke skifte forældrene ud, men vi kan som samfund sætte ind på nogle af de områder, som vi kan se, er særlig betydningsfulde, og støtte mere op om børn med svag hjemmebaggrund.

Det handler f.eks. om at gøre mere for at børn og unge kommer godt ud af folkeskolen med en god afgangsprøve, at de måske får et fritidsjob, og at de går en i en god skole.

Men det handler også om, at der nogle gange er brug for særlige, målrettede indsatser for nogle børn. Børn, der har svært ved at følge med i dansk eller matematik, kan have brug for f.eks. intensive læringsforløb. Det handler også om at sikre de rette ressourcer i skolen for at sikre at alle børn har muligheden for at klare sig godt i skolen og videre på ungdomsuddannelserne. Et nyt studium fra Trygfondens børneforskningscenter har f.eks. netop vist, at det kan betale sig at investere i særlige læringsindsatser, og at indsatserne skal ses som et supplement til vores velfærdsmodel.⁸ Flere evalueringer fra centret har vist gode resultater fra konkrete målrettede indsatser. Ofte viser resultaterne, at intensive indsatsforløb målrettet den enkelte elev i f.eks. matematik eller læsning virker. Det gælder både for skolebørn og for børnehøvebørn.

Udover de målrettede indsatser handler det også om at sikre de fornødne ressourcer i folkeskolen, så alle

børn - uanset hvilken familie de kommer fra - får en skoletid, hvor de efterfølgende har gode muligheder for at komme ind på en ungdomsuddannelse og fuldføre den. Der er utroligt stor forskel på, hvordan børn klarer sig allerede tidligt i skolelivet, og vi ved også, at der er stor forskel på, hvordan børn trives i skolen. Børn af mindre ressourcestærke forældre klarer sig dårligere og trives markant dårligere end børn fra ressourcestærke familier. Det skal vi gøre bedre.

Vi ved, at danske skolebørn bliver mere og mere opdelt. Derfor bør vi sikre flere ressourcer til de mest udsatte elever ved f.eks. at indføre et socialt taxameter i grundskolen, sådan at de skoler, der har flest udsatte elever, har flere ressourcer.

Bilag

Bilagstabel 1 (estimer, der ligger bag afledte effekter til Figur 1):

Estimation af risiko- og styrkefaktorer

Tabellen viser estimaterne fra en OLS-estimation af sandsynligheden for at have fuldført en ungdomsuddannelse som 25-årig. I tabellen ses også fortegn på estimater fra en logistisk regressionsmodel.

Parameter	Estimat	Signifikansniveau	Logit-estimat
Konstant	0,900	***	+*
Har været i psykiatrisk behandling, 9-15-årig	-0,130	***	-*
Været til psykolog eller psykiater, frem til 15 år	-0,053	**	-*
Mange lægebesøg, top 5% af årgangen, frem til 15 år	-0,014		
Mange speciallægebesøg, top 5% af årgangen, frem til 15 år	-0,016		-*
Kvinde	0,036	***	+*
Efterkommer	0,038	**	+*
Enlig forælder, 15-årig	-0,030	***	-*
Almen bolig, 15-årig	-0,036	***	-*
Dansk 9. kl, 9. kl., ingen karakter	-0,141	***	-*
Dansk 9. kl, 9. kl., under 2	-0,217	***	-*
Matematik, 9. kl., ingen karakter	-0,273	***	-*
Matematik, 9. kl., under 2	-0,269	***	-*
Havde fritidsjob, året før 9. kl.	0,040	***	+*
Lavindkomstfamilie, 10-årig	-0,017	**	-*
Højindkomstfamilie, 10-årig	0,019	***	+*
Har været anbragt, frem til 15 år	-0,129	***	-*
Har haft en børnesag, frem til 15 år	-0,131	***	-*
Far ufaglært, 6-årig	-0,038	***	-*
Far videregående udd., 6-årig	0,012	**	+*
Mor ufaglært, 6-årig	-0,066	***	-*
Mor videregående udd., 6-årig	0,023	***	+*
Far uden for arb.styrken, 6-årig	-0,049	**	-*
Mor uden for arb.styrken, 6-årig	-0,036	***	-*

Bilagstabel 2 (t-værdier bag OLS-estimation til Bilagstabel 1 og Figur 1):

OLS-estimer for chancen for at have fuldført en ungdomsuddannelse som 25-årig

Parameterestimer for sandsynligheden for at have fuldført en ungdomsuddannelse som 25-årig.

Parameter	Estimat	T-værdi	Signifikansniveau
Konstant	0,900	158,0	***
Har været i psykiatrisk behandling, 9-15-årig	-0,130	-9,7	***
Været til psykolog eller psykiater, frem til 15 år	-0,053	-3,5	**
Mange lægebesøg, top 5% af årgangen, frem til 15 år	-0,014	-1,3	
Mange speciallægebesøg, top 5% af årgangen, frem til 15 år	-0,016	-1,6	
Kvinde	0,036	8,4	***
Efterkommer	0,038	3,3	**
Enlig forælder, 15-årig	-0,030	-4,9	***
Almen bolig, 15-årig	-0,036	-4,2	***
Dansk 9. kl, 9. kl., ingen karakter	-0,141	-5,3	***
Dansk 9. kl, 9. kl., under 2	-0,217	-9,3	***
Matematik, 9. kl., ingen karakter	-0,273	-10,6	***
Matematik, 9. kl., under 2	-0,269	-17,9	***
Havde fritidsjob, året før 9. kl.	0,040	9,1	***
Lavindkomstfamilie, 10-årig	-0,017	-2,7	**
Højindkomstfamilie, 10-årig	0,019	4,0	***
Har været anbragt, frem til 15 år	-0,129	-7,0	***
Har haft en børnesag, frem til 15 år	-0,131	-8,7	***
Far ufaglært, 6-årig	-0,038	-6,3	***
Far videregående udd., 6-årig	0,012	2,3	**
Mor ufaglært, 6-årig	-0,066	-10,0	***
Mor videregående udd., 6-årig	0,023	4,8	***
Far uden for arb.styrken, 6-årig	-0,049	-3,5	**
Mor uden for arb.styrken, 6-årig	-0,036	-4,3	***
Opvokset i København, 15-årig	-0,017	-3,0	**
Opvokset i storby, 15-årig	-0,016	-2,2	**
Skolens gennemsnit > 7.0	0,030	6,5	***

1. Denne betingelse vedrører cirka 2 procent.
2. Beregningerne bygger på OLS-estimationerne, der er vist i Figur 1 og Bilagstabel 1.
3. Mindst en af disse fire: mangler dansk, mangler matematik, har ikke fået mindst 2 i dansk, har ikke fået mindst 2 i matematik.
4. Enten børnesag eller anbringelse.
5. Forskellen til andelen uden nogle risikofaktorer i figur 4 er dem, der er opvokset i de fire største byer.
6. Se fx AE-analysen "Uddannelse er en guldrandet investering" fra 2017.
7. Se AE-analysen "Danmark mangler 99.000 faglærte i 2030".
8. Michael Rosholm m.fl. "Are impacts of early interventions in the Scandinavian welfare state consistent with a Heckman curve? A meta-analysis."